

MARIJAMPOLĖS PROFESINIO RENGIMO CENTRAS

PATVIRTINTA

Marijampolės profesinio rengimo centro
direktoriaus 2026 m. vasario 18 d.
įsakymu Nr. V1-5

MOKINIŲ BESIMOKANČIŲ MARIJAMPOLĖS PROFESINIAME RENGIMO CENTRE, SAUGAUS ELGESIO INSTRUKCIJA NR. 81

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Marijampolės profesinio rengimo centras yra ugdymo įstaiga, kuri suteikia profesinį bei bendrą vidurinį išsilavinimą atitinkantį šiuolaikinės veiklos sričiai keliamus reikalavimus.

2. Marijampolės profesinio rengimo centro įsteigimo data 2000 m. birželio 1 d. Marijampolės profesinio rengimo centras veikia vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucija, švietimo ir mokslo ministerijos aktais, bendraisiais pagrindinio profesinio mokymo įstaigos nuostatais ir jų pagrindu parengtais Marijampolės profesinio rengimo centras nuostatais.

3. Marijampolės profesinio rengimo centras užsiima veikla, kuri nurodyta profesinio mokymo įstaigos nuostatuose. Svarbiausia veiklos rūšis – profesinis mokymas.

4. Marijampolės profesinio rengimo centro tikslas – pasiekti, kad kiekvienos ruošiamos specialybės moksleivių lygis atitiktų aukštą profesinio pasirengimo lygį.

5. Ši instrukcija yra norminis mokinių saugaus elgesio centre ir už jo ribų dokumentas, jame išdėstyti mokinių saugos ir sveikatos, darbo higienos, bendrieji gaisrinės saugos, elektrosaugos reikalavimai, saugaus eismo, civilinės saugos, saugaus elgesio už mokyklos ribų, pirmos pagalbos nukentėjusiems suteikimo reikalavimai, kurių vykdymas užtikrina saugų mokinių darbą, mokslą ir užklausinę veiklą.

6. Už šios instrukcijos ir kitų darbuotojų saugos ir sveikatos norminių aktų reikalavimų nevykdymą, pažeidimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, kilti gaisras, sutriko mokyklos darbas, mokiniui taikoma Marijampolės profesinio rengimo centro mokinių vidaus darbo taisyklės nustatyta drausminė, materialinė ir administracinė atsakomybė.

II. PAVOJAI IR RIZIKA, SU KURIAIS GALI SUSIDURTI MOKINYS MOKYKLOJE

7. Mokymo įstaigoje ir už jos galintys pasitaikyti pagrindiniai rizikos veiksniai yra šie:

7.1. įrengimų, instrumentų, mašinų, staklių, mechanizmų, aparatų bei jų apsauginių įrenginių konstrukciniai trūkumai, gedimai bei netinkama eksploatacija;

7.2. netinkama transporto priemonių eksploatacija, eismo taisyklių pažeidimai bei netinkamas darbų organizavimas;

7.3. įvairių daiktų, žmonių kritimas iš aukščio (įskaitant kritimą į duobes, šulinius, kritimą iš transporto priemonių), kritimas paslydus (ypač sportuojant sporto salėje). Pagrindinės priežastys – bloga darbo vietos organizacija, netinkamai įrengti praėjimai bei pravažiavimai, nepalaikoma reikiama tvarka juose, nesinaudojama asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis;

7.4. netvarkingas sporto inventorių, prietaisų, sporto aikštelių;

7.5. elektros srovė. Pagrindinės priežastys – nesinaudojama apsauginėmis priemonėmis, pažeidžiamos galiojančios taisyklės ir instrukcijos, nepakankama darbuotojų kvalifikacija bei jų apmokymas;

7.6. terminiai veiksniai (visų rūšių nudegimai), nuodingos cheminės medžiagos. Tai netinkamas elgesys su ugnimi ir nuodingomis cheminėmis medžiagomis.

8. Pagal pasireiškimo būdą ir laiką rizikos veiksniai ir kenksmai gali pasireikšti:

8.1. elektros srovė (įtampa) – žmogų paveikus elektros srove (esant netvarkingai elektros instaliacijai, įžeminimui, įnulinimui, trumpam jungimui, srovės nutekėjimui į korpusą ir t.t.), galimas elektros smūgis, elektros šokas, raumenų traukuliai, apdegimas, širdies ir kvėpavimo sistemos sutrikimai ir mirtis.

8.2. oro užterštumas cheminėmis medžiagomis (dažai, lakai, tirpikliai, skiedikliai), dulkėmis – dėl metalo ir medienos apdirbimo galima padidinti dulkių koncentracija darbo aplinkos ore, dėl ko galima susirgti kvėpavimo sistemos ligomis;

8.3. nepalankios darbo vietos mikroklimatinės sąlygos – galimos peršalimo ligos;

8.4. nepakankamas darbo vietos apšvietimas – esant nepakankam apšvietimui padidėja klaidų tikimybė, akių nuovargis, pervargimas, nusilpsta regėjimas, atsiranda įvairūs regos susirgimai;

8.5. nejonizuojanti spinduliuotė (elektromagnetinis spinduliavimas), dirbant kompiuterine įranga – specifinis biologinis poveikis centrinei ir periferinei, nervų bei širdies ir kraujagyslių sistemai, bendras regėjimo sistemos nuovargis;

8.6. ekstremali šildymo sistemos įrenginių, darbo priemonių, staklių paviršių ir kt. temperatūra – galimas atvirų kūno dalių nudegimas;

8.7. triukšmas darbo vietoje, kai veikia mechaniniai įrankiai, staklės ir kiti įrengimai – triukšmingoje aplinkoje palaiapsniui silpnėja klausa, išsivysto klausos organų susirgimai, neigiamai veikiama centrinė nervų, širdies ir kraujagyslių sistemos (bendras triukšmo lygis darbo aplinkoje neturi viršyti 85 dBA);

8.8. griuvimas, paslydus ar užkliuvus, dėl netinkamos darbo aplinkos būklės (slidžios, nelygios grindys), netinkamos darbui avalynės – galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, įvairūs minkštųjų audinių sužalojimai, sumušimas, sausgyslių patempimai, raumenų trūkimai ir kt.;

8.9. kritimas iš aukščio, kai dirbama nesinaudojant arba naudojantis netinkamomis apsauginėmis priemonėmis, kai sportuojant nesilaikoma saugumo reikalavimų – galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, įvairūs minkštųjų audinių sužalojimai, sumušimas, sausgyslių patempimai, raumenų trūkimai ir kitos traumos;

8.10. krintantys sunkūs ir kieti daiktai: įrankiai, medžiagos, konstrukcijos ir kt. – dirbant pavojingose zonose darbų vykdymo vietose nesisaugant ir nedėvint apsauginio šalmo, galimi galvos ir kitų kūno dalių sužalojimai;

8.11. aštrūs, atsišerpetoję naudojamų įrankių, instrumentų taip pat medienos, metalo ir kitokie paviršiai – galimas įsidūrimas, įpjovimas, įdrėskimas, nesiėmus reikiamų priemonių – infekcijos pavojus;

8.12. darbo sunkumas, darbo įtampa – dėl neracionalaus darbo ir poilsio režimo, dažnai pasikartojančių vienodų judesių, gali išsivystyti nuovargis, vėliau peraugantis į pervargimą;

8.13. nepatogi darbo poza – dėl netinkamo mokinio darbo vietos įrengimo, pastarasis dirba būdamas nepatogioje pozoje, greičiau pavargsta, gali išsivystyti atramos judėjimo sistemos ligos, peraugančios į profesines.

9. Mokinio sveikatai ir darbingumui didelę įtaką turi ergonominiai veiksniai: darbo vietos patogus organizavimas, pagrindinių ir pagalbinių darbo judesių zonų išdėstymas pagal aukštį nuo grindų, atsižvelgiant į jo duomenis ir kt. Tinkamai organizavus darbo vietą, žmogui sudaromos

palankiausios sąlygos gerai išnaudoti laiką, pasiekti didžiausią darbo našumą mažiausiomis fizinio ir protinio darbo sąnaudomis. Darbo vietą projektuojant, reikia vadovautis pagrindiniais ergonomikos principais.

10. Rizikos veiksnių poveikio sveikatai pašalinimui ar sumažinimui turi būti naudojamos kolektyvinės ir asmeninės apsaugos priemonės. Asmeninės apsaugos priemonės turi būti naudojamos tada, kai rizikos veiksnių poveikio negalima pašalinti naudojant kolektyvines apsaugos priemones. Kolektyvinės apsaugos priemonės tai priverstinė ventiliacija, skydai, širmos ir kita apsauginė įranga.

11. Kai kolektyvinės apsaugos priemonės neužtikrina reikiamos saugos, tai turi būti naudojamos asmeninės apsaugos priemonės atskirų kūno dalių apsaugai nuo atitinkamo pavojingo ar kenksmingo veiksnio: akiniai, skydeliai, kaukės, respiratoriai, ausinės, pirštinės, avalynė, darbo rūbai.

12. Mokinys praktinių darbų metu privalo naudoti asmeninės apsaugos priemones, kaip to reikalauja darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijos ir darbo vietose iškabinti darbuotojų saugos ir sveikatos ženklai. Asmeninės apsaugos priemonės turi būti parinktos, pagal individualius moksleivių duomenis.

III. MARIJAMPOLĖS PROFESINIO RENGIMO CENTRO ADMINISTRACIJOS TEISĖS IR PAREIGOS, GARANTUOJANT MOKINIAMS SAUGIAS IR SVEIKAS DARBO SĄLYGAS

13. Marijampolės profesinio rengimo centro administracija, laikydamasi saugos ir sveikatos teisės aktų reikalavimų, užtikrina, kad mokiniai prieš pradėdami mokytis ir atlikdami praktinius darbus, mokiniai būtų:

13.1. instrukuoti ir apmokyti saugiai dirbti;

13.2. prieš mokymosi pradžią ir periodiškai vėliau, pakitus mokymosi ar praktinio darbo procesui, informuoti apie rizikos veiksnius mokymosi ir praktinio darbo vietose ir jų poveikį sveikatai;

13.3. kontroliuojami, kaip mokiniai laikosi saugos ir sveikatos instrukcijų reikalavimų,

13.4. aprūpinti praktinio mokymo vietas saugiais įrenginiais, įrankiais, diegiami saugūs technologiniai darbo procesai, aprūpinai saugos darbe priemonėmis, tinkamai įrengtos poilsio ir buities patalpos;

13.5. organizuojamos medicinos paslaugos ir mokinių sveikatos patikrinimai;

13.6. nustatyta tvarka pranešama apie nelaimingus atsitikimus, profesines ligas.

14. Siekiant užtikrinti mokinių saugą ir sveikatą, Marijampolės profesinio rengimo centro administracija turi teisę:

14.1. reikalauti, kad mokiniai laikytųsi darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų reikalavimų;

14.2. mokiniams, pažeidusiems darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų reikalavimus, skirti moksleivių vidaus tvarkos taisyklėse numatytas nuobaudas, nustatyta tvarka reikalauti atlyginti už padarytą žalą;

15. Marijampolės profesinio rengimo centras aprūpina moksleivius darbo drabužiais, darbo avalyne, asmeninėmis ir kolektyvinėmis apsaugos priemonėmis darbuotojų saugos ir sveikatos norminiuose aktuose nustatytais sąlygomis ir tvarka.

16. Nelaimingų atsitikimų, ūmių susirgimų praktinio darbo metu atvejais Marijampolės profesinio rengimo centro administracija užtikrina mokiniams skubią medicinos pagalbą.

IV. REIKALAVIMAI JAUNŲ ASMENŲ ĮDARBINIMUI

17. Draudžiama skirti jaunos asmenis dirbti nakties darbo laiku.
18. Jauni asmenys negali būti skiriami dirbti nuo 22 iki 6 val.
19. Poilsio ir švenčių dienomis jauni asmenys gali būti skiriami dirbti tik jų sutikimu.
20. Jauni asmenys negali būti skiriami dirbti:
  - 20.1. darbo, kuris fiziškai ir psichologiškai per sunkus;
  - 20.2. darbo, kuriame naudojamos toksinės, konkerogeninės, mutageninės ar kitos sveikatą veikiančios medžiagos;
  - 20.3. darbo, kur galimas jonizuojančios spinduliuotės poveikis, kitų sveikatai kenksmingų ir pavojingų veiksnių poveikis;
  - 20.4. darbo, kur didesnė nelaimingų ar susirgimų profesinėmis ligomis tikimybė;
  - 20.5. darbo, kurio dėl nepakankamo atsargumo jausmo ar patirties jaunas asmuo saugiai dirbti gali nesugebėti;
  - 20.6. darbo, kur darbo aplinkos sveikatai kenksmingų cheminių, fizinių, biologinių, psichologinių veiksnių dydžiai viršija teisės aktuose nustatytas ribines vertes;
  - 20.7. darbo, kurio trukmė ilgesnė, negu nustatyta teisės akte.
21. Darbdavys įdarbindamas jauną asmenį privalo:
  - 21.1. sudaryti jaunesnių kaip 18 metų, darbuotojų sąrašą;
  - 21.2. informuoti jaunos asmenis juos įdarbindamas ir prireikus apie galinčius kilti pavojus ir priemones šiems pavojams išvengti, apie darbe naudojamas priemones saugai ir sveikatai užtikrinti;
  - 21.3. sudarydamas darbo sutartį pasirašytinai supažindinti priimamą dirbti jauną asmenį su būsimo darbo sąlygomis, darbo tvarkos taisyklėmis, kitais vietiniais norminiais teisės aktais, reglamentuojančiais jo darbo sąlygas, o prieš leisdamas pradėti darbą, instruktuoti saugos darbe klausimais užtikrinti, kad jauni asmenys nebūtų skiriami draudžiamiems darbams, tai pat nebūtų skiriami darbams, kuriuos dirbant jie gali būti paveikti jų sveikatai pavojingų ir kenksmingų veiksnių.
22. Jauniems asmenims nustatomas sutrumpintas darbo laikas:
  - 22.1. paaugliams ne daugiau kaip 8 val. per parą kartu su pamokų trukme ir ne daugiau 40 val. per savaitę kartu su savaitės pamokų trukme;
  - 22.2. jauniems asmenims iki 8 val. per dieną ir 40 val. per savaitę, jeigu dirbama pagal sudėtinę darbo ir mokymo ar praktikos įmonėje programą. Į nurodytą darbo laiką, dirbantiems pagal sudėtinę darbo ir mokymo programą, įeina darbo laikas įmonėje ir mokymo laikas mokykloje;
  - 22.3. paros nepertraukiamo poilsio laikas jauniems asmenims privalo būti ne trumpesnis kaip 12val. poilsis ir apimti laiką nuo 22 iki 6 val. ryto;
  - 22.4. jauniems asmenims, kurių darbo dienos trukmė yra ilgesnė kaip 4val. privalo būti suteikta mažiausiai 30 min. papildoma pertrauka darbo metu. Ji įskaitoma į darbo laiką;
  - 22.5. jauniems asmenims būtina suteikti ne mažiau kaip 2 poilsio dienas paeiliui per savaitę, viena iš jų sekmadienis.

V. MOKINIŲ PAREIGOS, TEISĖS IR ATSAKOMYBĖ

23. Mokiniai privalo:

- 23.1. laikytis Marijampolės profesinio rengimo centro arba įmonės, kurioje atlieka praktinį mokymą nuostatų ir vidaus darbo tvarkos taisyklių, vykdyti mokymo programos reikalavimus;
- 23.2. saugoti savo ir nekenkti kitų mokinių sveikatai, mokėti saugiai dirbti, žinoti ir vykdyti darbuotojų saugos ir sveikatos norminių aktų reikalavimus;

23.3. laikytis mašinų ir mechanizmų eksploatavimo taisyklių, darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijų, dirbti tik su techniškai tvarkingomis darbo priemonėmis, apie pastebėtus trūkumus ir gedimus pranešti mokymo ar praktinio darbo vadovui;

23.4. dirbti su darbo drabužiais, darbo avalyne, naudoti asmenines ir kolektyvines apsaugos priemones, kai to reikia pagal taisykles ir instrukcijas;

23.5. imtis priemonių ir pagal galimybes bei kompetenciją pašalinti priežastis, galinčias sukelti traumas, avarijas ir apie tai informuoti Marijampolės profesinio rengimo centro administraciją;

23.6. nedelsiant informuoti Marijampolės profesinio rengimo centro administraciją apie praktinio darbo metu gautas traumas ir ūmius sveikatos sutrikimus;

23.7. tausoti Marijampolės profesinio rengimo centro turtą, už padarytą materialinę žalą atsakyti įstatymų nustatyta tvarka.

24. Mokiniai turi teisę:

24.1. reikalauti, kad Marijampolės profesinio rengimo centro administracija užtikrintų saugų darbą, nustatyta tvarka aprūpintų tinkamais darbo drabužiais, darbo avalyne ir asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

24.2. sužinoti iš Marijampolės profesinio rengimo centro administracijos apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir pavojingus veiksnius;

24.3. atsisakyti atlikti praktines užduotis, jeigu yra pavojus sveikatai, gyvybei, tai pat atlikti tuos darbus, kuriuos saugiai atlikti nėra išmokyti;

24.4. nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta sveikatai, dėl nesaugių darbo sąlygų.

25. Mokiniai atsako:

25.1. už Marijampolės profesinio rengimo centro nuostatų ir vidaus darbo tvarkos taisyklių laikymąsi;

25.2. už šiurkščius ir sistemingus Marijampolės profesinio rengimo centro arba įmonės, kurioje atlieka praktinį mokymą, vidaus darbo tvarkos taisyklių pažeidimus, mokiniai pedagogų tarybos nutarimu gali būti šalinami iš Marijampolės profesinio rengimo centro.

VI. MOKINIŲ PAREIGOS IR VEIKSMAI, ĮVYKUS NELAIMINGAM ATSTITIKIMUI, AVARIJAI, KILUS GAISRUI

26. Nukentėję nuo nelaimingo atsitikimo mokiniai, jeigu pajėgia, turi nedelsiant apie tai pranešti padalinio vadovui arba darbų organizatoriui.

27. Mokiniai matę nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinoję, turi nedelsiant suteikti nukentėjusiam pirmąją pagalbą ir pranešti apie nelaimingą atsitikimą Marijampolės profesinio rengimo centras administracijai, mokymo ar praktinio darbo vadovui.

28. Darbo vieta ir įrenginiai, iki nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokie, kokie buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jeigu tai kelia pavojų aplinkinių gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, kurie įforminami aktu.

29. Įvykus gaisrui būtina:

29.1. iš gaisro zonos per dūmų pilną ir degančią patalpą stengtis eiti tik po du;

29.2. saugantis nuo dūmų ir ugnies per patalpą eiti apsidengus galvą šlapia antklode, tankiu audiniu ar viršutiniu drabužiu. Stengtis eiti pasilenkus arba ropoti;

29.3. saugotis, kad neužkristų pažeistos konstrukcijos.

30. Jeigu įvyksta nuodingų medžiagų išsiveržimas, būtina:

30.1. apsisaugojimui nuo nuodingų medžiagų užsidėti dujokaukę arba respiratorių. Jų neturint, ant burnos ir nosies galima dėti sudrėkintą medžiagą, kailines arba vatines drabužių dalis;

30.2. odai apsaugoti nuo skystų nuodingų medžiagų naudoti polietileninę plėvelę, guminius batus ir gumines pirštines;

30.3. kad nuodingų medžiagų garai nepatektų į gretimas patalpas, uždaryti langus, orlaides, išjungti stakles, mašinas, šviesą ir organizuotai išeiti į nepavojingą vietą.

VII. MOKINIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS ORGANIZAVIMAS CENTRE

31. Visi Marijampolės profesinio rengimo centro mokiniai turi būti instruktuojami darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais.

32. Mokiniai gali dirbti tik tą darbą, kurį jam paskyrė praktinio darbo vadovas. Neleistina be darbų vadovo žinios palikti darbo vietą ar skirti savo darbą atlikti kitam asmeniui.

33. Prieš darbo pradžią privaloma patikrinti darbo vietos ir įrengimų, kuriais dirbama, techninę būklę, susipažinti su eksploatavimo instrukcija.

34. Jei darbo vieta arba įrengimai neatitinka techninių reikalavimų, apie pažeidimus ir trūkumus pranešti praktinio darbo vadovui (pradėti darbą tokiais atvejais draudžiama).

35. Būtina žinoti ir įvykdyti įrenginio eksploatavimo, elektrosaugos, priešgaisrinės saugos, darbo higienos ir kitus privalomus darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus.

36. Praktinio darbo metu būti dėmesingam ir netrukdyti kitiems.

37. Dirbti apsivilkus tvarkingais darbo drabužiais, apsiavus reikiamu apavu, taip pat naudoti tvarkingas ir tinkamas asmenines apsaugos priemones ir įrankius.

38. Mokiniui, eksploatuojančiam įrenginį (prietaisą, aparatą ir kitas priemones), neleistina:

38.1. palikti veikiančią įrenginį be priežiūros (net trumpam paliekant darbo vietą, privaloma apie tai pranešti savo praktinio darbo vadovui);

38.2. leisti eksploatuoti įrenginį pašaliniam asmeniui;

38.3. pačiam remontuoti įrenginį;

38.4. nesilaikyti eksploatavimo ir kitų darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijų reikalavimų;

39. Įjungti ar išjungti įrenginius turi teisę tik asmuo, kuris dirba su tais įrenginiais, išskyrus avarinius atvejus ir kitus žmonių gyvybei ir sveikatai pavojingus atvejus.

40. Mokiniai baigę darbą, privalo nustatyta tvarka sutvarkyti darbo vietą.

41. Mokiniai privalo žinoto darbuotojų saugos ir sveikatos ženklų reikšmes ir vykdyti ženklų nurodymus.

42. Mokiniai dirbantys su elektriniais įrankiais ir prietaisais, privalo išklaudyti elektrosaugos instruktažą darbo vietoje.

43. Mokiniai dirbantys su elektros įranga ar prietaisais, privalo:

43.1. patikrinti elektros laidų izoliacijos ir pajungimo lizdų, šakučių ir įžeminimo tvarkingumą;

43.2. vykdyti elektros įrenginio eksploatavimo reikalavimus;

43.3. nutraukti darbą, pajutus elektros srovės poveikį arba įtarus gedimą;

43.4. mokėti atpalaiduoti nukentėjusį nuo srovės ir suteikti jam pirmąją pagalbą.

44. Praktinių darbų atlikimo patalpose rūkyti, gerti alkoholinius gėrimus, dirbti pašalinius darbus, užsiimti bet kokia ne su darbu susijusia veikla draudžiama.

45. Praktinių darbų atlikimo metu dėvėti tvarkingus darbo drabužius ir avalynę.

46. Darbo drabužius, avalynę ir asmenines apsaugines priemones kabinti ir saugoti darbo vietose draudžiama. Darbo drabužius, avalynę ir asmenines apsaugos priemones reikia saugoti joms skirtose vietose.

47. Darbo vietose valgyti draudžiama. Valgoma tik buitinėse patalpose. Į visuomeninio maitinimo įstaigas su darbo drabužiais eiti draudžiama.

48. Tepaluoti skudurai bei kitos valymo medžiagos turi būti sudėtos į jiems skirtas vietas.

49. Darbo vietas, darbo įrenginius darbui pasibaigus būtina sutvarkyti.

50. Baigę bet kokį gamybinį darbą, moksleiviai privalo nusiplauti rankas su muilu.

VIII. GAISRINĖS IR PIRMOSIOS PAGALBOS PRIEMONĖS

51. Visi mokiniai turi gerai žinoti ir tiksliai vykdyti nustatytus gaisrinės saugos taisyklių reikalavimus, neleisti susidaryti palankioms sąlygoms kilti gaisrams.

52. Mokyklos teritorijoje rūkyti draudžiama.

53. Eksploatuojant elektros įrenginius draudžiama:

53.1. naudoti elektros variklius ir kitus įrenginius, kurių paviršius darbo metu įkaista daugiau negu leidžia jų eksploatacijos taisyklės;

53.2. naudoti elektros kabelius ir elektros laidus su pažeista arba izoliacinės savybes praradusia izoliacija;

53.3. naudoti elektros šildymo prietaisus be ugniai atsparių padėklų, taip pat palikti juos įjungtus į tinklą be priežiūros;

53.4. naudoti patalpų šildymui nefabrikinės gamybos elektros šildytuvus arba elektros kaitinimo lempas;

53.5. naudoti sulaužytus jungiklius, lizdus, paskirstymo dėžutes ir kitą elektros įrangą.

54. Detalėms valyti, gaminiams plauti ir tepalams pašalinti reikia naudoti nedegius mišinius, tirpiklius, emulsijas ir pastas.

55. Patalpose, kuriose naudojami lengvai užsidegantys skysčiai, draudžiama atlikti darbus, galinčius sukelti kibirkščiavimą, tai pat naudoti atvirą ugnį.

56. Išsiliejusį laką ar dažus reikia skubiai išvalyti. Pradžioje ant lako ar dažų užbarstoma pjuvenų, po to pjuvenos susemiamos ir sutepta vieta nušluostoma drėgnu skuduru. Epoksidinius dažus ir lakus pirmiausia reikia valyti popieriumi, po to skuduru, sumirkytu acetone. Vėliau suteptą vietą išplauti šiltu muiluotu vandeniu.

57. Chemiškai aktyvios medžiagos, linkusios savaime užsidegti kontaktuodamos su oru, vandeniu, degiomis medžiagomis arba galinčios sudaryti sprogų mišinį, turi būti laikomis ypatingomis sąlygomis, visiškai jas apsaugant nuo tokio kontaktinio poveikio, taip pat nuo aukštos temperatūros ir nuo mechaninio smūgio.

58. Mokiniai pastebėję gaisrą privalo:

58.1. nedelsdami skambinti mob. tel. 112;

58.2. gesinti gaisrą turimomis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvais, vidaus gaisriniais čiaupais, ir t.t.);

58.3. nedelsiant iškviesti į gaisravietę Marijampolės profesinio rengimo centras vadovaujančius darbuotojus.

59. Vandeniui negalima gesinti degių skysčių, lengvesnių už vandenį (benzino, žibalo, dyzelinio kuro ir t.t.). Taip pat vandeniui negalima gesinti chemikalų, kurie jungdamiesi su vandeniu išskiria degias ir sprogstamas mišinius sudarančias dujas.

60. Vandeniui negalima gesinti elektros instaliacijos ir elektros įrenginių, neatjungus jų nuo elektros maitinimo tinklo.

61. Jeigu dega įrengimas su veikiančia ventiliacija, ventiliaciją nedelsiant išjungti.

62. Ant žmogaus degančius drabužius reikia gesinti brezentine ar kita drėgna tankaus audimo medžiaga, ją užmetant ant žmogaus. Negalima gesinti gesintuvu.

63. Ant grindų išsiliejusias degias medžiagas reikia gesinti užberiant vienodą smėlio sluoksnį arba gesintuvu.

64. Įvykus nelaimingam atsitikimui, kuomet reikalinga skubi medicinos pagalba, mokinys, esantis šalia, privalo paskambinti telefonu tel. 112. Po to turi suteikti pirmąją pagalbą.

65. Teikiant pirmąją pagalbą būtina:

65.1. nustatyta aplinkybės, kuriomis trauma buvo gauta, sustabdyti traumavusių veiksmų poveikį (išjungti elektros srovę, užgesinti degančius rūbus, išnešti nukentėjusį iš pavojingos zonos ir t.t.);

65.2. nustatyti, ar plaka širdis, ar nukentėjęs turi sąmonę, kas gali būti sužalota, ar negresia nukraujavimas;

65.3. nuspręsti, kaip teikti pirmąją pagalbą – priemones ir eilės tvarką;

65.4. suteikti pirmąją medicinos pagalbą ir nukentėjusįjį paruošti gabenti į gydymo įstaigą (išsiaiškinti, kokioje padėtyje geriausia gabenti);

65.5. nukentėjusiajam teikiama pagalba tol, kol jis nuvežamas į gydymo įstaigą.

IX. SAUGAUS EISMO REIKALAVIMAI

66. Mokiniai privalo saugiai ir atidžiai elgtis gatvėje ir laikytis Saugaus eismo taisyklių reikalavimų.

67. Gatvę pereiti galima tik pažymėtose pėsčiųjų perėjose.

68. Pertraukų metu nerekomenduojama eiti apsipirkti į miesto parduotuves, nes gatvėse prie jų vyksta intensyvus eismas.

69. Automobiliai Marijampolės profesinio rengimo centras teritorijoje gali važiuoti ne didesniu kaip 20 km/val. greičiu, o važiuojant pro vartus, įvažiuojant į automobilių pakrovimo, iškrovimo vietas, garažo ar techninės priežiūros patalpas – ne didesniu kaip 5 km/val. greičiu.

70. Vairuotojas turi elgtis taip, kad nesukeltų pavojaus žmonėms, netrukdytų eismui, nepadarytu žalos valstybiniam, visuomeniniam ir privačiam turtui bei aplinkai.

71. Judėdamas viešaisiais ir mokyklos teritorijos vidaus keliais vairuotojas privalo laikytis KET reikalavimų, važiuodamas per reguliuojamas ir nereguliuojamas sankryžas, praleisti pėsčiuosius.

72. Automobilius statyti galima tik tam skirtose aikštelėse. Draudžiama juos statyti ant žaliosios vejų ar šaligatvio.

X. CIVILINĖS SAUGOS REIKALAVIMAI

73. Mokiniai privalo žinoti, kaip elgtis katastrofų, stichinių nelaimių ar galimos agresijos atvejais.

74. Apie galimas civilinės saugos situacijas gyventojai įspėjami signalu “**Dėmesio visiems!**“.

75. Signalas duodamas įjungus sirenas, centre esančius garsinius signalus. Išgirdus šiuos signalus būtinas įjungti radiją, televizorių, per kuriuos perduodamas skubus žodinis pranešimas apie susidariusią situaciją.

76. Galimi žodiniai pranešimai:

76.1. Dėmesio! Kalba civilinės saugos tarnyba! Piliečiai! Dėl iškilusios prieš oro užpuolimo grėsmės “Oro pavojus!”

76.2. Dėmesio! Kalba civilinės saugos tarnyba! Piliečiai! Oro užpuolimo grėsmės pavojus praėjo. “Oro pavojus!” atšaukiamas!

76.3. Dėmesio! Kalba civilinės saugos tarnyba! Piliečiai! Iškilo radioaktyvaus užkrėtimo grėsmė!

76.4. Dėmesio! Kalba civilinės saugos tarnyba! Piliečiai! Iškilo cheminio užteršimo grėsmė! Skubiai užsidėkite dujokaukes, odos apsaugines priemones ir skubiai eikite į slėptuvę!

77. Gali būti perduoti ir kiti pranešimai apie stichines nelaimes, pramonines avarijas ir apie gyventojų evakuaciją.

78. Mokiniai reikia supažindinti su evakuacijos planais, kurie yra Marijampolės profesinio rengimo centras mokymo ir gamybiniuose korpusuose.

79. Viena svarbiausių darbuotojų ir mokinių apsaugos priemonių yra nesuvėluotas perspėjimas apie pavojų. Apie susidariusią ekstremalią situaciją darbuotojai ir mokiniai bus perspėjami – Pertraukiamais elektrinio skambučio signalais 2 min. bėgyje.

XI. SAUGUS ELGESYS NE MOKYMO SI IR NE PRAKTINIO DARBO METU

80. Ne mokymosi ir ne praktinio darbo metu mokiniai privalo vadovautis teisinėmis, dorovinėmis ir visuomenės priimtomis moralės normomis, naudotis humaniškumo principais.

81. Mokiniai privalo griežtai laikytis saugaus elgesio prie vandens telkinių reikalavimų, vykdyti vadovų ar atsakingų asmenų nurodymus.

82. Prieš išvykimą, žygį, ekskursiją grupių vadovai turi būti instruktuojami. Žurnale įrašoma įsakymo data, numeris, renginio laikas ir maršrutas. Renginio vadovai pasirašo žurnale ir tampa atsakingi už mokinių saugumą, sveikatą ir gyvybę.

83. Išvykose, žygiuose, ekskursijose leidžiama dalyvauti pagrindinės sveikatos grupės moksleiviams, kitiems būtina turėti gydytojo leidimą.

84. Grupės vadovas privalo pakeisti maršrutą arba nutraukti renginį, kilus pavojui moksleivių gyvybei, sveikatai ir saugumui.

85. Žygių, ekskursijų ir išvykų dalyviai privalo:

85.1. būti drausmingi, saugoti savo ir kitų dalyvių sveikatą, besąlygiškai vykdyti vadovų nurodymus;

85.2. savavališkai nepalikti grupės;

85.3. prieš turistinį žygį moksleiviai, nepriklausantys pagrindinei sveikatos grupei, turi gauti gydytojo leidimą;

85.4. griežtai laikytis higienos reikalavimų;

85.5. laikytis sveikos gyvensenos;

85.6. saugoti gamtą, istorijos ir architektūros paminklus.

86. Žiemą renginių metu be vadovo leidimo draudžiama eiti ant užšalusių vandens telkinių.

XII. SAUGAUS ELGESIO TAISYKLĖS VANDENS TELKINIUISE

87. Nesimaudykite nežinomose, nuošaliose vietose. Geriau pasirinkite paplūdimį arba vietą, kur budi gelbėtojai.
88. Nepalikite prie vandens be priežiūros mažų vaikų.
89. Nestovėkite ir nežaiskite ten, kur galima netikėtai įkristi į vandenį. Tai gali būti prieklauskos ar molio kraštas, status krantas.
90. Neplaukite už plūdurių, nors esate ir geras plaukikas. Nepervertinkite savo jėgų.
91. Nešokite į vandenį nežinomoje vietoje, kur galima susižaloti, atsitrenkus į dugne esančius daiktus.
92. Nesimaudykite iškart po valgio, išgėrę alkoholinių gėrimų.
93. Perkaitus saulėje, nešokite staiga į vandenį, prieš tai juo apsišlakstykite.
94. Negalima plaukti į laivų farvaterį arba artintis prie praplaukiančių laivų. Jus gali įtraukti po laivo sraigtais.
95. Neplaukiokite ant pripučiamų čiužinių, padangų, kamerų, savadarbių plaustų ar kitų priemonių.
96. Ypač pavojinga išdykauti valtyje, vaikščioti joje, ją supti, nes valtys gali apvirsti.
97. Jeigu pradėjote skęsti, pasistenkite įkvėpti kuo daugiau oro, o dėmesį į save atkreipkite mojuodami rankomis.
98. Pamatę skęstantį žmogų, šaukdamas mėginkite atkreipti aplinkinių dėmesį ir iškviešti gelbėjimo tarnybas tel. 112.
99. Jeigu įmanoma, pamėginkite pasiekti skęstantį ranka, lazda, stora medžio šaka arba numeskite jam virvę.
100. Jeigu šalia nieko daugiau nėra, pamėginkite gelbėti skęstantį, priplaukę prie jo kokia nors plaukiojimo priemone (valtimi, vandens dviračiu) gelbėjimo ar parankine priemone, kuri neskęsta ir paduoti ją skęstančiam per saugų atstumą, kad jis negalėtų jūsų sugriebti.
101. Įsidėmėkite, jog gelbėti skęstantį gali tik geras plaukikas, kuris išmano gelbėjimo būdus ir moka tai atlikti praktiškai.

Instrukciją parengė: Darbų ir civilinės saugos inžinierius

V. Naruševičius